

І, наостанок додамо, що важливим питанням менеджменту ризиків є їх оцінювання на предмет сили впливу на господарську діяльність конкретного підприємства і прийняття рішення про доцільність їх регулювання, реальність отримання очікуваного ефекту від реалізації управлінського впливу, а також визначення точного моменту (проміжку) часу застосування методів управління. Зазначене актуалізує роль принципів реальності та своєчасності в управлінні ризиками підприємства [1, с.147-149].

Таким чином, формування системи управління ризиком підприємства на запропонованих принципах дозволяє всесторонньо охопити сфери прояву ризиків та сформувати механізми управління ними відповідно до обраної стратегії розвитку підприємства.

Література

1. Безгінова Л. І. Формування оптимальної структури капіталу в підприємствах роздрібно́ї торгівлі : дис. канд. екон. наук : 08.07.05 / Безгінова Любов Іванівна. – Харків, 2004. – 235 с.
2. Бакунов О.О., Сергєєва О.В. Управління економічною стійкістю торговельного підприємства: концептуальний підхід // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського : науковий журнал. – 2009.- №3. – С.129-137.
3. Грюнинг Х., Брайович Бранатович С. Система оценки корпоративного управления и управления финансовым риском / пер. с англ. Д.е.н. К.Р.Тагирбекова. – М.: Вест Мир, 2003. – 204с.
4. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Ефективність>.

Пашкевич М.С.

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ОСНОВНИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В КОНТЕКСТІ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ POST-MINING

Проблема post-mining (перекл. – пост-гірництво) широко відома у країнах з розвинутою гірничодобувною галуззю. Після закінчення терміну роботи шахти виникають значні проблеми, які полягають у необхідності стимулювання економіки моноструктурних депресивних регіонів, впровадження соціально пом'якшувальних заходів у зв'язку з масовим звільненням гірників, відновлення екологічного балансу. Тому обґрунтування механізмів комплексного вирішення означеної проблеми є надзвичайно актуальним науково-практичним завданням.

Темі реабілітації гірничих територій після закінчення гірничих робіт присвячено чимало наукових праць. Здебільшого вони стосуються екологічних та технологічних аспектів. Розглядаються питання формування спеціальної регіональної та соціальної політики для таких регіонів. Однак, у існую-

чих працях не приділено достатньої уваги перспективам вирішення проблеми post-mining на основі механізму створення на порушених гірничими виробками землях спеціальних індустріальних парків.

Таким чином, дослідження, результати якого висвітлено у даній роботі, має на меті обґрунтування ефективності функціонування індустріальних парків для вирішення проблем депресивних шахтарських регіонів України. Для цього було вирішено завдання вивчення існуючих концептуальних засад створення індустріальних парків та проаналізовано їх вплив на економіку, соціологію та екологію депресивного регіону в контексті вирішення проблеми post-mining.

Для реалізації концепції post-mining на депресивних вугледобувних територіях ефективним може виявитися організаційно-правовий механізм створення індустріальних парків, законопроект про які готується до прийняття [1]. Слід відзначити, що пілотний проект створення індустріального парку вже готується до реалізації на території промислової площадки ВАТ АК «Свема» в місті Шостка Сумської області.

Порівняння умов функціонування індустріальних парків та наукових парків, закон про які вже існує в Україні з 2009 р. [2], показує, що індустріальні парки більшою мірою відповідають потребам реабілітації порушених гірничими роботами регіонів.

Організаційно-правові механізми наукового парку, мета створення якого полягає в інтенсифікації процесів виробництва інноваційної продукції, торкається вирішення лише певної частини проблем та завдань post-mining, а саме тих, що пов'язані з економічними та правовими засадами передачі інноваційних інженерних технологій від наукової установи-розробника до інвестора з дотриманням економічних інтересів кожної сторони.

У свою чергу, положення про функціонування індустріального парку охоплюють економічну, екологічну та соціальну складові розвитку території, включаючи процеси реалізації інновацій, що прямо відповідає комплексу ідей post-mining. На відміну від наукових парків, індустріальні парки являють собою певну земельну ділянку з облаштованою інфраструктурою, на якій розміщено підприємства промислового виробництва, іншої господарчої та науково-дослідної діяльності. Тобто індустріальний парк має об'єктивний зв'язок з певною територією. Така концепція має надзвичайно велике значення для розвитку вугледобувних депресивних регіонів. При відкритті у перспективі ринку землі в Україні, можна передбачити, що промислові землі ліквідованих гірничих підприємств, фізично та екологічно порушені, з загрозою підтоплень та газових вибухів, матимуть не найвищу оціночну та ринкову вартість. Це означає вірогідність того, що ці землі залишаться у державній та комунальній власності та потребуватимуть, як і раніше, значних фінансових видатків бюджету. В умовах обмеженого державного фінансування комплексна соціально-економічно-екологічна відбудова шахтарських регіонів може затягнутися на значний термін, у той час, коли створення індустріального парку вже сьогодні передбачає відновлення базової інфраструктури водо-, тепло-,

газопостачання тощо за кошти інвестора. Таким чином, соціально-економічний та екологічний ефект від впровадження комплексу існуючих інженерних інноваційних технологій, на основі яких ліквідована шахта може трансформуватися у рентабельне підприємство, тільки підсилюється за рахунок сприятливих економічних умов, які пропонує індустріальний парк. Два потужні фактори – технології та державна підтримка – можуть виступити каталізатором швидкого перетворення відсталого депресивної вугледобувної території у інвестиційно привабливу.

Варто зауважити, що серед державних преференцій, які передбачено керуючій компанії індустріального парку, є відшкодування відсоткової ставки за кредитами для виконання робіт з будівництва доріг і потужностей з водопостачання, водовідведення, каналізації та очистки води, з впровадження передових енерго- і ресурсозберігаючих технологій, переробки побутових та виробничих відходів. Тоді існуючі інженерні *post-mining* технології виробництва надміцних будівельних матеріалів, використання альтернативних джерел енергії, сепарації відходів, бізнес-проект зі створення водоочисного комплексу прямо відповідають зазначеним державним пріоритетам підтримки діяльності індустріального парку.

Можливе будівництво агрокомплексу на базі закритої шахти у рамках діяльності індустріального парку також набуває економічних пільг, оскільки вилучення у такому разі землі сільськогосподарського призначення звільняється від відшкодування відповідних втрат. Важливим економічним стимулюванням для впровадження інноваційних технологій у межах індустріального парку є можливість застосування додаткової норми прискореної амортизації нових будівель, споруд, передавальних пристроїв, машин та обладнання. Ця преференція означає можливість швидкими темпами відшкодувати вартість перелічених об'єктів, що не завжди є законним для звичайних підприємств.

При цьому достатньо великі амортизаційні відрахування збільшуватимуть витрати індустріального парку, але зменшуватимуть прибуток і, разом з цим, податок на нього. Учасники індустріального парку, що уклали договір з керуючою компанією звільняються від сплати митних зборів з імпорту нового високотехнологічного обладнання, яке не виробляється в Україні та ввозиться для виробничої діяльності на території індустріального парку; одержують через посередництво керуючої компанії всі дозволи органів державної влади та місцевого самоврядування на будівництво об'єктів виробничого призначення та інших споруд, необхідних для здійснення господарчої діяльності; звільняються від сплати внесків на спорудження об'єктів інженерної і соціальної інфраструктури у населених пунктах.

Таким чином, механізм індустріальних парків може сприяти розв'язанню проблем *post-mining* у наступних напрямках. Пільгові умови стимулюватимуть утворення нових підприємств та розвиток підприємницької ініціативи, що підвищить рентабельність та економічну стійкість регіону. Для індустріального парку, як господарчої одиниці, наявний шахтний майновий комплекс (підземний та наземний) і бізнес-проекти його використання, є суттєвим під-

грунтам для ефективного старту. За попередніми оцінками це може вплинути на зменшення обсягу необхідних інвестицій та скорочення терміну між підготовкою та початком роботи парку. Економічне відновлення означатиме створення нових робочих місць та підвищення заробітної плати, тобто пом'якшення соціальної напруги та вирішення питання безробіття. Буде забезпечено раціональне та ефективне використання земель гірничої промисловості у ринкових умовах, що передбачає їх рекультивацію, озеленення та налагодження побутової інфраструктури згідно європейських екологічних стандартів. Функціонування «зелених» містечок індустріальних парків також передбачатиме активне впровадження технологій космічного геоінформаційного моніторингу стану геосистеми та моніторингу стану здоров'я населення. Це може бути здійснено за рахунок видатків місцевого бюджету, надходження до якого повинні збільшитися через загальне зростання економіки території. У свою чергу, для ефективного управління інноваціями та налагодження безперебійного процесу їх впровадження для вирішення проблем post-mining механізми індустріального парку можуть бути суміщені з механізмами наукового парку. Якщо науковий парк виступить структурним підрозділом індустріального парку, то його діяльність підпадатиме під державні преференції, які отримує компанія, керуюча індустріальним парком. Якщо науковий парк є учасником індустріального парку, то на нього розповсюджуватимуться преференції, передбачені для всіх учасників.

Враховуючи зазначене вище, слід наголосити на доцільності підсилення державної підтримки для тих індустріальних парків, діяльність яких спрямована на вирішення проблем вугледобувних депресивних регіонів. Неодноразово експерти у галузі реструктуризації вугільної галузі та ліквідації вугільних підприємств наголошували на необхідності утворення єдиного координаційного центру з проблем post-mining. Незалежно від того державним або приватним буде такий центр, він може виступити керуючою організацією відповідного індустріального парку на промислових землях гірничих регіонів.

Література

1. Проект Закону України «Про індустріальні парки» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=40173
2. Закон України «Про наукові парки» від 25.06.2009 № 1563-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1563-17>